VILNIUS. Ketvirtadienis 1928 m. Lapkričio mėn. 1 d. II metai.

VISŲ ŠALIŲ PROLETARAI, VIENYKITĖS!

Pirmyn!

№ — 20 (27)

Kas vergo retežių nedrįsta numest—
Tas laisvas niekuomet nebus! J. Janonis.

SOCIALDEMOKRATŲ ORGANAS.

KORESPONDENCIJOS
Adr.: Wilno, Urząd Pocztowy 1.
Skrzynka Nr. 115.
Nr. kaina 20 skt. Užsieniuose dvigubai.

EINA DU KARTUS
Į MĖNESĮ

Interesantus redakcija priimineja kasdien, išskiriant šestadienius, nuo 4—6 v. p.p.
Adr.: Niemiecka 1, Hotel Sokołowskiego.

Ko mes siekiam?

Pagrindiniais savo įsitikinimais budami socialdemokratais, mes tikime, kad tik socialistiniais pamatais žmonija gales pasiekti politinę ir socialę lygybę. Įkunijus gyveniman laisvę, darbo žmonija gales išvystyti susipratimą, pakelti progresą, kulturą ir gerovę. Mes pripažįstame, kad tik **darbo žmonių valia tegali sankcionuoti visuomenines santvarkos formas**, kad darbo žmonių klasinis susipratimas gali vystytis, progresuoti tik tada, kai jis eina savystoviai, niekeno nevaržomas ir kad **kiekviena ideja gali buti įkunyta gyveniman tik darbo žmonių noru, jų valia.**

Darbo žmonių gerove ir darbo žmonių valia, tai du musų pagrindiniai principai, vienas su kitu tampriai surišti.

Šiandien pažvelgę į tas aplinkybes, kuriose gyvenam, mes matom, kad **Lietuvos darbo žmones randasi ekonominėj ir politinėj vergovėj.** Kaipo darbininkai — jie dirba ne sau, nes jų visą uždarbį pasisavina parazitai-darbdaviai. Kaipo piliečiai—jie visi pastatyti beteisių vergų padetin. Visas Lietuvos gyvenimas šiandien taip sutvarkytas, kad darbininkas bijo ne tik žodžio tarti, bet net pagalvoti apie tai, kas yra Lietuvos gyvenime blogo. Jo mintys apie geresnį rytojų, šių dienų viešpačiais skaitomos didžiausiu nusikaltimu. Šių dienų Lietuvos darbininkai aptraukti fašistiniai-buržuaziniu tinklu, užguiti, paniekinti, nustumti ubagysten ir visapusiškon vergijon.

Sukaustytieji vergų retežiais Lietuvos darbo žmones, tirštai apsesti išnaudotojų — parazitų, kuriuos visapasiškai remia fašistinė „tautininkų" valdžia. Darbininkų kovos priemone su darbdaviais — profesines sąjungos uždarytos, streikai uždrausti. Fašistinė Lietuvos valdžia, grupuodama apie save turtingųjų luomą, prislegė darbininkus, įvesdama krašte negirdetą darbo žmonių išnaudojimą. Tautininkai — fašistai, laikydamiesi valdžioj vien tik karo teismų, policijos priemonemis ir žvalgybos — šnipų organizacija, Demokratinės Lietuvos Respublikos vardą faktinai išbraukė, paversdami Lietuvą kokia tai mongolų kunigaikštija, kurioj be atodairos marinami kalėjimuose ir žudomi žmones nesilenkiantį prieš Smetonos „aukštąjį sostą". Fašistai—tautininkai, neturėdami didžiumos Lietuvos gyventojų—darbo žmonių pasitikejimo ne pritarimo, sauvaliai vykdo gyveniman kenksmingas darbo žmonėms visuomeninės santvarkos ir ekonominio gyvenimo formas.

Lietuvos darbo žmonių klasinio susipratimo pirmyneiga, šių dienų valdovais, sustapdyta, darbininkų judėjimas užgniaužtas, visai Lietuvos darbo liaudžiai atimtos žmogaus teisės.

Bet nežiurinti tokio visapusiško pavergimo, nežiurint, kad siaučia teroras, kad Lietuvos liaudis persekiojama ir žudoma, mes matom Lietuvos darbo žmonių tvirtą pasiryžimą kovoti už savo teises, už politinę ir ekonominę laisvę, už geresnį rytojų. Ir toj kovoj mes jai padėsime.

Kadangi dabartiniai Lietuvos fašistiniai valdovai su ginklų pagalba, smurto keliu pagrobė valdžia ir paskelbė mums ir visai Lietuvos darbo žmonių klasei karą, tai mes socialdemokratai statom dienos uždaviniu drauge su Lietuvos liaudimi stumti šalin tą priespaudą, tą vergove, kuria fašistai Lietuvai uždėjo. Mes nepaliausime kovoję iki ne bus įvykdytas perversmas, iki ne bus fašistams

padarytas galas, iki Lietuvos valdžia ne bus darbo žmonių rankose.

Mes norime, kad Lietuvos liaudis turedama savo rankose valdžia galetų savystoviai, niekeno nevaržoma vystyti savo klasinį susipratimą, siekti grynai socialistinių principų, bendrų visai darbo žmonijai.

Klausydami liaudies balso ir pasiduodami darbo žmonių valiai, mes manom, kad Lietuvos liaudis galetų savo valia pareikšti per savo renkamus atstovus, todel esame nusistatę, nuvertus fašistinę, diktaturą, sušaukti antrajį Steigiamajį Seima, kuris tures nustatyti Lietuvos sutvarkymo pagrindus, peržiureti visą valstybes ir visuomenes santvarką ir pertvarkyti sulig Lietuvos darbo žmonių noro, sulig jų valios.

Nors tokia forma darbo žmonių valiai pareikšti toli gražu nera ideale, tačiau ta forma dabartiniu laiku, turint galvoj Lietuvos padeti, yra vienintelė galima praktiškai pritaikinti, taigi prie jos ir skaitome reikalingu tuo tarpu sustoti.

Turint galvoj aukščiau išdestytą, mes kviečiame Lietuvos darbo žmones organizuoton kovon nuvertimui fašistines diktaturos. Visoj Lietuvoj — miestuose, miesteliuose, kaimuose, kariuomenes tarpe, administracijos aparate reikia steigti slaptos priešfašistines kovos organizacijos. Reikia sustiprinti Lietuvoj visas priešfašistinis kovos frontas ir pradejus kovą tęsti iki laimejimo.

Kovoj su fašistine diktatura veikimo principai del santikių su Lietuvos visuomenes grupemis ir atskirais asmenimis nustatyti ir primtini butų sekantį:

1) Su Lietuvos fašistine valdžia, kaipo **užuspatoriais**, kaipo visos Lietuvos darbo žmonių **priešu** reikia kovoti ginklu.

2) Visos opozicines grupes ir atskiri asmenis, nors ir nesuėję su mumis į kantaktą priešfašistiniame kovos fronte reikia vertinti sulig jų nuopelnų

3) Asmenis ir visuomenes grupes, stovinčios nuošaliai nuo mūsų kovų su fašistine diktatura, turi skaitytis neitralemis.

4) Asmenis ir visuomenes grupės, padedančios fašistinei Lietuvos valdžiai įsistiprinti, reikia skaityti **priešininkais.**

Šiuos nuostatus užsibrėžę, mes kviečiame visus, kas su mumis, stoti į priešfašistinį kovos frontą.

Atviras laiškas.

Draugai redaktoriai!

Nežinom ar jus minite laikraščio „Pirmyn" gimtuvių sukaktuves ar ne? Bet mes ta proga rašom kelius žodžius, kuriais norim išreiksti tuos jausmus, kuriuos teko pergyventi skaitant laikraštį „Pirmyn" ištisų metų begy.

Buvom lig šiol ant tiek laimingais, kad nežiurint fašistinio teroro gaudavom kiekvieną „Pirmyn" Nr. ir slaptomis perskaitydavom nuo pradžios iki galui po kelis kartus. Prie to skaitymo taip buvom įpratę ir prisirišę, kad jei kada „Pirmyn" Nr. suveluodavo ir neateidavo musų laukiamu laiku — tai tiesiog daeidavom ligi pasiutimo. Bet štai, žiurek mums nerimstant ir pasirodo tas, kurio senai laukiam. Ir taip ištisus metus. Bet labiausia mums atmintin įstrigo — pasirodymas pačio pirmutinio „Pirmyn" Nr, kuris nežinom kodel, išejo kaipo vienkartinis leidinys.

Po fasistinio perversmo, kuris lyg naktis apgaube musų kraštą, buvo pasidarę taip liudna ir nyku gyventi, kad to žodžiais išreiksti negalima. Musų „Kulturos" būrelis tapo uždarytas. Kulturos žurnalo negaudavom ir jau susirinkę kruvon negaledavom jo balsiai skaityti, kaip ankščiau. Jokių susirinkimų ir pasilinksminimų policija neleisdavo daryti. Mažiukas musų miestelis X. buvo visiškai apmiręs. Daugelis jaunimo, kurie pirmiau spietemes aplink „Kulturos" burelį, iš nuobodžio pradejo girtuokliauti, lošti kortomis. Jau buvo išnykusi paskutine sviesesne viltis, kuri viliotų mus ateitin, žadintų iš miego ir rištų prie gyvenimo. Laikrasčius, kad ir gaudavom iš Kauno — tai budavo ar cenzuros iš braukyti arba ant tiek tušti ir nublukę, kad nepajegdavo musų krutinese sužadinti kilnesnių jausmų ir pasiryžimų. Prie tų visų sunkių apystovų prisidedavo dar liudnos žinios, apie nuolatinius areštus, kratas, šaudymus ir suemimus. Ypatingai toks dvasinis slogutis buvo mus prislegęs po nelaimingo Taurages sukilimo. Iš musų kadaise veiklaus buvusio „Kulturos" burelio, pasidare grupe dejuojančių ir nusiminusių draugų. Tuo labiau nusiminimas mus buvo prislegęs, kaip musų buvusį pirmininką išveže į Varnius. Tiesiog nežinojom kas daryti ir nuo ko pradeti. Nes su nieku iš senesnių negalejom nei sueiti nei susirašyti. Tokios apystovos taip blogai veikia į žmones, kad jus draugai, tur but, ir įsivaizduoti negalite, jei esate bent kiek laisvesnese sąlygose. Tai, tur but, tegali atjausti tik tie, kurie pergyvena ir mato aplink save visas vykstančias šunybes, supuvimą, girtuokliavimą, neteisybę, šnipavimą ir tam panašius dalykus. Prie tų visų dvasinių sunkumų, kurie tiesiog mus stumte stume nusiminiman ir apatijon — prisidejo dar ir lietingas pernykstis ruduo, deka kurio purvuose paskendo musų miestukas, kaip ir visi Lietuvos provincijos miesteliai. Taip, kad gyvenimas buvo tapęs šlykščiu ir purvinu visais atžvilgiais. Taip mums beskurstant po fasistiniu jungu, sužibo visai netiketa ir nelaukta vilties žvaigždele, kuri nelyginant koks stebuklingas žiburys uždege musų širdyse naujo pasiryžimo ugnį sužadinusia nuslopintus, deka fašistinio jungo, jaunatves jausmus. Ta vilties žvaigždele buvo pirmutinis „Pirmyn" numeris pakliuvęs į musų rankas.

Atsimenam, kad tai buvo sventadienio vakaras, kuomet vienas iš musų draugų N. atejo kambarin degančiomis akimis ir linksma veido išraiška. Kambary, buvom mes tryse ir lošem kortomis. Tuoj pastebejom, kad drg. N. ką tai tokio žino ir slepia savy. Visi metem lošę kortas ir apipuolem jį klausinedami, kas tokio atsitiko. Pradžioj jis nieko neatsake, bet paskui apsidairęs aplink ištrauke is kišenes sulankstytą laikraštį ir pratare: „Skaitykit". Puolėm visi skaityti ir skaitem su didžiausia atyda. Kaip perkunas trenke į mus vedamojo straipsnio užbaiga:

„Kas vergo retežių nedrįsta numesti,
„Tas laisvas niekuomet nebus".

Paskui dar labiau mus uždege F. Roguzos straipsnys „kalejime randa mano tevynė". Jus draugai, gal netikėsit, kad musų akyse pasirode džiaugsmo ašaros

ir mes pabaigę skaityti laikraštį negalejom pratarti iš džiaugsmo žodžio vienas į kitą, bet tik žiurejom vienas į kitą degančiomis akimis ir tiek. O, širdyse, jauteme, kad mumyse vyksta kas tai nepaprasto, degančio ko žodžiais išreikšti negalima. Tur but, tai vyko dvasios revoliucija, žadinanti iš miego ir apglusimo, kuriame veik nuo pat fašistinio perversmo smilkome ir puvome. Vienu žodžiu, pirmutinis „Pirmyn" numeris buvo kuo tai tokiu, kas musų jaunose sielose akies mirksny viską apverte aukštyn kojomis ir atidare mums akis.

Po kelių minučių tokio vidujinio džiaugsmo ir mirtinos tylos, puoleme prie draugo N., klausinedami is kur kaip jis tą laikraštį „Pirmyn" gavo. Paaiskejus dalykui, nutarem, tuojau įsteigti slaptą „Pirmyn" platintojų ir skaitytojų kuopelę, gi drauges N., pasižadejo gauti didesnį kiekį egzemplorių. Taip su pirmuoju „Pirmyn" numeriu ir gime viena jo skaitytojų kuopele, kuri ruošiasi švęsti savo metines gimtuves. Mes manom, kad tokių kuopelių yra labai daug Lietuvoj, nes jaučiame, kad kokie tai nematomi idejos ryšiai mus jungia į vieną didžiulę kovotojų seimyną, už savo krasto darbo žmonių laisvę.

Tie metai „Pirmyn" skaitymo, mums miestelio jaunuoliams dave tiek daug, kad mes ačiu tam laikraščiui supratome savo krasto apverktiną padetį ir ismokome kaip ir kokiais keliais einant galima numesti nuo savo pečių biaurąjį fašistinį jungą. Todel mes is skaitytojų burelio pasidarem kovos organizacija „Pirmyn". Metams praslinkus jau mes sužinojome, kad daroma kas nors ir kad mes taip pat esame to kilnaus darbo bendradarbiais, visomis išgalemis prisidedančiais prie jo. Dabar jau mes vel jaučiames a gimusiais savo sieloje ir dedam visas pastangas platindami „Pirmyn", kurį laikome visų pavergtųjų musų krasto žmonių vadovu, kad ir visa darbo Lietuva pabustų iš miego, atgimtų ir nutrenktų nuo savo pečių prakeiktą fašistinį slogutį, kuris žudo šimtus tukstančius jaunuolių, stum damais juos nusiminiman apsnudiman ir girtokliavimen.

Baigdami savo laišką, kuris tikimes, kad bus atspauzdintas musų laikrašty, kreipiames draugai į jumis su žemiau išreikštu prašymu. Jei galima stengkites jį išpildyti. Butent. „Pirmyn" labai mažai tetalpina, bendro lavinimo straipsnių. Jus gerai žinote, kad viešpataujant musų kraste cenzurai, laikraščiuose veik visai nepasirodo straipsnių socialistinio turinio. Kaip tai apie socializmą, apie darbininkų judejimą, apie literaturą, kulturą ir t. t. Tiesa telpa cenzuruojamuose laikraščiuose ir tokių straipsnių, bet jie yra migluoti, nesuprantami ir be jokios ugnies. Mes gi noretumem, kad jie butų jausmingi, karšti ir kartu mus lavintų ir plestų musų protą, kurio padedami mes dar giliau galetume pažinti visas fašistų šunybes ir kartu pasiruošti kurybiniam ateities darbui. Nežinome, kaip tokius straipsnius pavadinti, bet tikime, kad jus draugai mus suprasite ir musų norą patenkinsit. Nes mes manome, kad musų noras kartu yra noru ir daugelio kitų jaunuolių gyvenančių tokiose pat apystovose. Vienu žodžiu norime, kad „Pirmyn" judintų, lavintų ir ruoštų mus o kartu ir visą darbininkiškąją Lietuvą revoliuciniam veiksmui, deka kurio musų kraštas atsikratytų fašistinio jungo ir pradėtų žengti pažangos keliu. Baigiant norime sušukti taip, kad išgirstų visi:

Salin fašistine diktatura!

Salin musų krašto tyronai Smetona, Voldemaras ir kiti!

Salin kruvinas fašizmas!

Tegyvuoja „Pirmyn"!

Tegyvuoja juo skleidžiami revoliucjniai Laisves obalsiai!

Tegyvuoja Laisve ir Teisybe!

Tegyvuoja revoliucija!

X. miest. „Pirmyn" skaitytojų ir platintojų grupe.

O vis delto mes žengiam pirmyn!

(„Pirmyn" metinų proga).

„Pirmyn" redakcija gavusi aukščiau spaudinamą, „Atvirą laišką", nuo „Pirmyn" skaitytojų ir platintojų burelio — nustebo. Jos nuolatiniams bendradarbiams ir galvon nebuvo ateję, kad taip greit praslinko revoliucines darbuotes metai, buvę taip audringais ir blaškiusiais mus, nelyginant tą menką laivelį, nenuskendo. Jis drąsiai plaukia prie tikslo, iskelęs revoliucinės Lietuvos demokratijos veliavą.

Nors paprastai nepatogu kalbeti apie save, bet prisiųstas laiškas verčia ir redakciją tarti kelis žodžius pro domo sua, ta metinių proga. Tuo labiau tas laiškas verčia, nes jis yra balsu iš pavergtos fašistais Lietuvos netik to burelio skaitytojų, kurie jį prisiunte, bet ir daugelio kitų revoliucingai nusiteikusių lietuviskos liaudies vaikų, kurie šiandien nesugeba jo viešai išreikšti, bet kurie taip pat galvoja ir jaučia. O kad dauguma taip galvoja ir taip jaučia, kas išdestyta minetame laiške, liudija nuolat augantis „Pirmyn" skaitytojų ir platintojų skaičius, kurio fašistai nepajegia likviduoti, nors jau antri metai kaip deda visas pastangas ir apie savo „darbo" vaisius raso fašistinej spaudoj. Jeigu taip negalvotų darbininkiškas musų krasto jaunimas ir jeigu „Pirmyn" skleidžiamos idejos nebutų visos revoliucines Lietuvos demokratijos siekimais— tai niekas is jaunimo ir suaugusių tarpo nestatytų savo gyvybes pavojun. Gi Lietuvos politinio gyvenimo faktai rodo, kad pasišventusių idejiniam darbui, kas kart liaudies tarpe randasi daugiau. Vietoj žuvusių knygnešių stoja jų vieton nauji. Vietoj draugų pakliuvusių į kalejimus stoja taip pat nauji kovotojai. Tie įvykiai kasdien fiksuojami fašistinej spaudoj yra įrodymu, kad revoliucinis liaudies judejimas prieš musų krašto budelius-fašistus darosi masiniu, apimančiu vis platesnius ir platesnius gyventojų sluoksnius iš kurių darosi organizuoti kovotojų kadrai pasiryžę nušluoti *visuotinu sukilimu fašistinę diktaturą.*

Anksčiau to kaip ir nebuvo. Kuomet prieš metus išleidom pirmutinį „Pirmyn" Nr., daugel kas iš musų pačių tarpo abejojo, ar tures jis skaitytojų ir platintojų prie tokių politinių sąlygų, kokios šiandien yra musų krašte viešpataujant kruviniems fašistiniams diktatoriams. Juk visi tie žiauriausieji karo stoviai, žmonių žudymai, areštai, fizinis ir moralis teroras taip sustiprejęs po nelaimingam Tauragės sukilimui — tiek buvo sudemoralizavę ir įbauginę žmones, kad regis jokios vilties nebuvo bi kokiam nelegaliam revoliuciniam darbui. Bet pasirode, kad dalykų stovis yra visai kitoks. Pasirodė, kad tas visas fašistinis smurtas dar labiau *užgrudino liaudį ir pažangųjį jaunimą kovoj už savo teises.* Šių metų lapkričio men. sueina metai nuo pasirodymo pirmutinio „Pirmyn" Nr, daug ką sako apie politinę vidaus padetį musų krašte. Per tuos kruvino teroro metus įvyko daug stambių politinių įvykių aiškiai parodžiusių, kad fašistai nežiurint jų visų priemonių ir pastangų patraukti krasto daugumą savo pusen *liko vieni ir kad jie tegali laikytis valdžioje tik kruvino teroro, šnipų, policijos, kurininkų ir kitų niekšų pagalbą.* Visa sveikesnioji ir radikalesnioji musų krasto visuomene nusistate prieš juos. Nusistate prieš juos ne žodžiais, bet savo *pasiryžimu ir veiksmais pereidama į nelegalų veikimą ir organizavimasi visuotinan ginkluotan sukiliman*, kuris padarys galą tai banditų šaikai, pasivadinusiai save „tautos vadais". Tas visuomemenes susiskirstymas į du frontus taip ryškiai žymu, kad šiandien bijodamos savo masių, tokios partijos kaip

valstiečiai-liaudininkai, kurie pernai kalbejo apie koaliciją su tautininkais—nedrįsta pakartoti to žygio, nors viršunes ir noretų gauti vieną kitą portfelį.

Reikia pasakyti, kad toje politinej deferenciacijoj labai didelį vaidmenį suluose „Pirmyn". kuris *kele, kelia ir kels* visas šunybes musų politinio gyvenimo aikšten. Po metų savo egeistavimo, „Pirmyn" tapo visos revoliucines Lietuvos demokratijos organu, kuris išjudino daugumą musų pasyvių masių iš miego ir pastate jas kovotojų pozicijon. Jei pernai, kokius du, tris menesius pradžioje to laikraščio platinimas ir remimas Lietuvoj labai šlubavo is priežastles fašistų vedamos akcijos prieš politemigracija — tai neišsipildžius jų pranašavimams apie Lietuvos pagrobimą ir įvykus visuomenej persilaužimui bei įsitikinus, kad tai ką fašistai rašo *yra gryniausias melas ir šlykšti provokacija*—„Pirmyn" tapo labai laukiamu svečiu kiekvieno sąmoningo darbininko bei mažažemio valstiečio grįtelej. Šimtai jaunų kovotojų nebodami mirties ir fašistinių kalejimų emesi darbo, platindami, ir skleisdami revoliucinę spaudą. Nenugazdino naujų kovotojų pirmųjų revoliucinių knygnešių, draugų Nadzeikos, Miskinio ir Pumpucio likimas. Jų garbinga mirtis, *buvo paraginimu. kad visi kas gyvas privalo stoti priešfašistines kovos frontan.* Pamažu tas frontas augo ir stiprejo. Jį surišo nenutraukiamais ryžiais į kovotojų eiles slapta revoliucine spauda, kuri nelegaliame veikime yra milžinišku kovos įrankiu. Tuo milžinišku revoliucines kovos įrankiu metų begy pasidare ir „Pirmyn", kurs per tą laikotarpį tapo *revoliucines Lietuvos demokratijos tribūna* is kurios drąsiai kalbą kovojanti už savo teisęs pavergta fašistais musų krasto liaudis. Tai yra labai charakteringas įvykis politiniame gyvenime. Gerai atsimename ta pereinamą momentą, kalp „Pirmyn" redakcija pasidarė musų krašto liaudies tarnaite. Kuomet įvyko minetas persilaužimo momentas, redakcja užpludo laiškai iš Lietuvos su įvairiais straipsniais, patarimais, reikalavimas nurodymais ir vos, vos išskaitomomis korespondencijomis, kurios matomai rašomos savamokslių darbo žmonių ir darbininkiško jaunimo. Kiekviename laiske pažymima, kad toks ir toks laiko save „Pirmyn" bendradarbiu, platintoju, remėju ir t. t. Labai daug reikejo ir reikia laiko tai visai medžiagai sutvarkyti, apdirbti ir paruošti spaudai. Darbas nors ir sunkus, bet malonus, nes žmogus jauti, kad turi reikalą su simtais žmonių kurie pilni skaisčių pasiryžimų, norų, energijos ir kartu yra revoliucijos avangardu pasiryžusiu *sukurti musų kraštui naują laimingesnį ir geresnį gyvenimą bei išsivaduoti iš vergų padeties.* Pažymetina ir tai, kad tuo metu daugelis, nori buti poetais ir reikšti savo mintis eilemis, nors neturi menkiausio supratimo apie poezijos techniką. *Bet garbe tiems visiems bendradarbiams, nes jie dirba pasišventę ir atsidavę kilniam tikslui.* O redakcija jaučiasi laiminga, kad ji gali tarnauti liaudies siekiams, kad jos darbas neina veltui. Įtraukimas į tokį darbą šimtų žmonių ir išjudinimas iš apsnudimo yra milžinišku uždaviniu prie sąlygų kokios šiandien viešpatauja Lietuvoj. Nes prie tokių sąlygų, liaudis ir ypatingai jaunimas, kurį apiplešė fašistai kulturiniai uždarydami visas jo kulturines organizacijas — yra pasmerkti moraliam puvimui, girtuokliavimui ir t. t. Ar reikia stebėtis, kad aciu tokioms sąlygoms daugelis silpnesnės valios žmonių neturedami kur išeikvoti savo energijos įpuole apatijon, pasidave girtuokliavimui kortų lošimui ir tam panašiems dalykams. Paskaitykim tik mes fašistinius laikraščius ir rasime kasdien kronikas *perpildytas žiniomis apie savižudybes, peštynes ir kitokius liudnus reiškinius,* kokie prieš gruodžio perversmą retai pasitaikydavo. Tų įvykių kaltininkais yra fašistiniai banditai, kurie savo valdymo sistema pasmerke musų kraštą išlepsejimui ir įsigimimui. Jie už tai tures atsakyti prieš liaudies teismą. Kad tas teismas greičiau įvyktų pradedant antrus veikimo metus turime visi dar smarkiau dirbti didinant kovotojų eiles ir ruošiantis sprendžiamai kovos valandai, kur visi susitiksim ant revoliucinių laisves barikadų dainuodami pergales dainą.

Šiandien gi „Pirmyn" redakciją labai džiugina tie reiškiniai, kad po metų veikimo jau girdisi Lietuvoj tos dainos aidai, pavidale laiškų, kokius prisiuncia musų skaitytojai. Tokie laiškai, kaip aukščiau spauzdinamas stiprina mus moraliai, nes jie yra parodymu, kad mes einam *teisingu pergales keliu ir atliekam savo pareigas bei darbą ant kiek jegos ir aylinkybes leidžia.* Baigdami pakartotinai pabrežiame: *ant kiek pirmi metai buvo susipratimo ir išsiaiškinimo laikotarpiu, kaip ir kokiais keliais einant galima sutriuškinti fašistinę diktatura, ant tiek pradedant antrus metus turime suburti jegas, kad tas revoliucines Lietuvos demokratijos tikslas butų atsiektas, t. y., kad juo greičiau butų nušluota nuo musų krašto paviršiaus fašistine diktatura ir gyvendinta liaudies demokratija.* Ir „Pirmyn" pildydamas liaudies valią, nes revoliucines Lietuvos demokratijos vėliavą drąsiai toliau iki bus atsiektas galutinas tikslas. Taigi visi, kaip žengiamė lig šiol drąsiai pirmyn įveikdami visas statomas fašistų kliutis—žengsime drąsiai ir toliau!

Perskaitęs „PIRMYN“ duok kitam!

Atsakymas i tai, ką fašistai skelbia apie Paulauską Praną.

Fašistų dienraštis „Lietuvos Aidas" savo 212 Nr. paskelbe sekantį:

> „Šiomis dienomis iš Vilniaus per Vokietiją atvyko Lietuvon Taurages sukilimo dalyvis, svarbus plečkaitininkų veikejas, laikraščio „Pirmyn" bendradarbis Pranas Paulauskas. Atvykęs Lietuvon, Paulauskas pareiške, kad jam nubodo tarnauti tevynes išdavikams ir jos priešams ir, kad ir žinodamas esąs nusikaltęs savo valstybei, bet vis delto, nutaręs grįžti į savo tevynę, kur geriau pakelti bausmę, nei toliau buti dalyviu judošiško darbo ir kęsti sąžines graužimą".

„Lietuvos Aidas", tokiu budu, tvirtina, kad Paulauskas Pranas perejo į Lietuvą savo noru del sąžinės graužimo ir bevelija gyventi Smetonos žvalgybos agentų naguose negu kad prieš Smetonos valdžią kovoti. Smetonos valdžia, turedama Paulauską savo rankose, tvirtina, kad Paulauskas labai nori jos naguose buti.

Mus fašistų dienraščio panašus tvirtinimas visai neįtikina ir, todel, mes susilaikysime patiketi į Paulausko perejimą tarnauti Smetonai savo noru. Tokį musų nusistatymą paremia sekančios aplinkybės.

1. Paulauskas Pranas pats dalyvavo Taurages sukilime. Reiškia jis pripažino ne žodžiu, bet darbu kad Smetonos—Voldemaro—Plechavičiaus valdžia yra tos rusies valdžia, kurią piliečiai privalo vyti is savo krašto kas kokį įnagį į rankas nustveręs. Paulauskas taip ir dare. Del ko čia turi jį dabar sąžine graužti?

2. Kuomet Tauragės sukilimą fašistai sugniuždė, tai Taurages mieste ir apylinkėje jie pradejo tokį žudymą ir kankinimus, kokių Lietuvos istorija nuo Kražių skerdynių laikų dar nera mačiusi. Tuo tarpu sukilėliai nera padarę nieko blogo nei vienam fašistui. Argi Paulauskas galejo klauptis ant kelių pries tą valdžią, kuri į kapus ir į kalejimus nuvare simtus jo kaimynų?

3. Paulauskas nesenai musų laikrašty „Pirmyn" pats aprašinėjo Taurages sukilimą ir tuose jo aprašymuose yra tokių vietų:

„Ant kiek tų žmonelių pirma veiduose buvo galima pastebeti nusiminimas, pavergejams neapykantos kerstas, — dabar jų veiduose matesi džiaugsmo nuotaika, bendras visų upo pakilimas—vienas kitą sutikę sveikiną su nauja, kaip jie patys vadino, atgimusia gadyne.

„Aš sakau, kas nemate susirinkusios minios, tas negali įsivaizduoti, kaip džiaugesi tauragiečiai nuvertę fašistų despotizmą — tą despotizmą, kuris, kaip smakas, gere piliečių kraują, laikydamas morališkai ir materiališkai pavergęs.

„Minia visur su pakeltu upu šaukė: „Šalin kruvinieji liaudies budeliai, lai gyvuoja sukilimas, nes po jo iškilmingai švęsime visišką pergalejimo šventę!" Pavyzdžiui, aš eidamas gatve sutikau savo pažįstamų kaimynų burelį — sveikindami jie mane tarė: „Ach mielas, drauguži, kaip jauku dabar yra, kaip gera dabar yra musų visų krutinese; lyg kokia nematoma galinga įtaka butų musų visų krutinese; lyg kokia nematoma galinga įtaka butų musų visų jegas pakelusi; lyg, rodos, musų gyslose vaikščiojančiam kraujui butų maža jau vietos".

„Bet ar tik tie vieni mano pažįstamieji šitaip pareiškė savo esančią nuotaiką? Nei Šimtų susirinkusių žmonių krutinese džiaugsmu plake linksma sirdis ir akyse spindejo džiaugsmo pergalė, kad jau issivadavo iš fašistų kruvinojo jungo.

„Kitas dar faktas. Einu aš gatve į sukilelių stabą ir pamate mane einant (mat, aš buvau ranką perišta) susirinkusių pažįstamų ir nepažįstamų žmonių burys, negalėdami pribėgti ir pasveikinti rankų spaudimu nakties dalyvius, kurie pirmi stojo kovos barikadon pries fašistus, — tai nors kepurių nukelimu ir nosinių plastakavimu išreiškė draugišką nuoširdumą, kurį iš tolo galima buvo jų veiduose matyti. Visoj Tauragej užviespatavo džiaugsmingas revoliucinis pergales upas".

Šitokiais žodžiais aprasinejo Pranas Paulauskas Taurages sukilimo rytmetį. Paulausko darbai ir jo žodžiai yra mums laidu, kad jis neveidmainingai buvo su liaudimi už revoliuciją.

Savo atsiminimuose apie Tauragės sukilimą Paulauskas, kaip matyti iš įdetų ištraukų, pats pripažįsta, kad sukilimas buvo visos liaudies darbas pries tironus fašistus ir pats Paulauskas, kaipo tos liaudies sunus, kartu su liaudimi kovojo. Fašistų laikraštis tvirtina, kad, girdi, Pranas Paulauskas, kaip tik pakliuvo į Lietuvos žvalgybos rankas, tai tuoj ėmusi jį sąžine graužti ir jis „nuoširdžiai" ėmęs pasakoti viską ko tik panorejo žvalgyba.

Mums visai nenuostabu, kad žvalgybos rankose Paulauskas papasakos viską, kas tik Smetonos valdžiai reikalinga. Smetona šiam reikalui turi prityrusius specialistus. Visi budeliai is kademų laikų, kurie mokejo suimtiesiems tobuliausiomis priemonemis sveikatą atimti dabar visi Smetonos valdžios nuo teismo ir atsakomybes paliuosuoti į senąsiąs vietas grąžinti ir paaukštinti, „gediminais" apdovanoti, tęsia savo šetonišką darbą. Į jų rankas pakliuvus, ne tik jaunuolį Paulauską, bet ir stipresnį senį gali imti „sąžinė graužti".

Musų išvados del paskelbtų fašistiniame „Lietuvos Aide" buk tai Paulausko Prano pareiškimų yra sekančios.

1) Mes nežinome ar pareiškimai, tilpusiejį „Lietuvos Aide" yra tikrai Paulausko Prano padaryti, ar sufabrikuoti pacios žvalgybos;

2) bet jeigu jie butų tikrai Paulausko duoti, tai mes visai neabejojame, kad jis juos dave policijos kankinamas ir verčiamas. Tuo labiau mes šitaip manome, kad tariamiejį Paulausko pareiskimai yra žvalgybos pacios rašyti, nes jie beveik visi yra is piršto išlaužti. Kai kurių paduotų žinių Paulauskas net ir noredamas negalejo duoti, nes jis neturejo ir tureti negalejo. Paulauskas buvo paprastų laikraščio „Pirmyn" korektorium ir todel kaipo toks, jis galejo žinoti tiktai tą, ką žinojo kiekvienas eilinis emigrantas. Planų, kaip „užimti apskričius" jam, suprantama, niekas nepasakojo.

Baigdami savo atsakymą mes norime paliesti dar vieną šio klausimo pusę. Fašistinis „Lietuvos Aidas", skelbdamas savo skiltyse tariamuosius Paulausko pareiškimus, reiškia labai didelio pasitenkinimo. Girdi, žvalgyba įgijo dar vieną bendradarbį — Paulauską. Nuo to laiko, kai 1926 metų velyvą rudenį is nakties su pirmuoju sniegų atsirado Smetonos valdžia nuo to laiko Lietuvos kaimuose ir miestuose žvalgyba priveise daug savo bendradarbių. Už pinigus surinktus mokesčių pavydale, Smetona išplete tankų šnipų tinklą visoj Lietuvoj. Vienus samdo už pinigus, duoda šautuvą tokiam niekšni, duoda jam teisę sekti, kratas daryti ir areštuoti. Kitus suemę kankina ir paskui siulo tapti šnipais; už tai siulo laisvę ir pinigų. Vėl kitus, turinčius valstybinę tarnybą, verčia stoti į žvalgybą, kitaip grasina atimti vietą.

Šnipinejimas, išdavimai, provokacija virto kasdieniniu gyvenimo reiškiniu. Ta tvarka, kuri dabar yra Lietuvoje, suniekšino visą kraštą: vienus terorizuoja ir padaro nebyliais vergais, kitus gi šnipais. „Lietuvos Aidas" džiaugiasi, kad Paulauskas taip pat jau šnipas esąs. Mes manome, kad „Lietuvos Aidas" turi rimto pagrindo džiaugtis ne tik del Paulausko. Ana, apie Gelgaudiškį tulas Monkus išdavė apie pustuzinį savo kaimynų. Vieni tų nelaimingųjų atsisedo kalėjiman, kiti išbėgo užsienin. Šeimynos liko be penetojų. „Lietuvos Aidas" šnipo Monkaus darbą turėtų aprašyti colinėmis raidemis ant pirmojo puslapio ir pastatyti jį pavyzdžiu visiems Lietuvos piliečiams. Juk pilietis-šnipas, tai geriausis dabar Lietuvos pilietis. Arba, apie Seirijus valkiojasi tulas latras. Del jo kalėjime susodinta, Varniuose išsiųsta daug jo tikrų kaimynų. „Lietuvos Aidas" turi pareikalauti iš Smetonos tam latrui „gediminą" už išdavimą. Leipalingy šnipas Šimanskis jau antru kartu sodiną į kalejimą, be kitų, net tikrą savo brolį! Šimanskiui taip pat „gediminą". Del šnipo isdavimo is Druckunų kaimo sedi kalejimuose 11 žmonių. Apie Varėną kiekvienas kaimas turi glebį savo šnipų. Apie Bartininkus šnipas seniunas įdavė savo kaimyną, žmogų 80 metų. Senis puva kalejime. Marijampolės kalėjime sedi moteris su mažais kudikiais — už kovą prieš Smetonos valdžia! Pernai už dalyvavimą sukilime nužudė Taurageje draugą Lekavičių, o jo žmoną pasodino kalėjiman. Vyras kapuos, — žmona su kudikiu kalejime!

Tegul eina „Lietuvos Aidas" skersai ir išilgai Lietuvą, tegul pažiuri savo didvyrių-šnipų darbų. Kas juos visus pamatys, kas aprašys! Bet yra „L. Aidui" kuo pasidžiaugti. Tik nežinia kiek ilgam?

Vilnis.

Draugas Petras Papirtis gim. 1903 m. Tauragnų m., Utenos apskr. Darbininkas.

Š. m. sausio men. išvyko į Utenos apskr. nelegaliai (buvo Latvijoje vasaros darbams išvažiavęs) platinti laisvąją spaudą. Pripuolamai pakliuvo į žvalgybos rankas. Štai ką rašė tuo metu apie Papirčio suemimą vienas iš Tauragnų org. narių.

Š. m. vasario 2. d., Tauragnuose žvalgyba sueme s.-d. darbuotoją drg. Papirtį. Užklupę jį fašistai iš netyčių atstate brauningus ir suriko: „Rankas aukstyn". Tuoj apipuolę, kaip velniai dusią, pagavo ir nusigabeno į policiją. Policijoj drg. Papirtį pradejo žiauriausiai kankinti, daužyti ir mušti. Kaltinamas už tai, buk platinęs toje apylinkej laikraštį „Pirmyn". Bet laikraščio pas Papirtį nerado. Po areštų, policija paleidusi gandus, kad pas Papirtį rastas brauningas, kuriuo jis norejęs užmušti nuovados viršininką laike kratos. Ant kiek tai teisinga—nežinau. Tik girdejau. kaip vienas policininkas gyrese, kad davęs „banditui" Papirčiui į snukį—tai tas kraujais apsipylęs ir pargriuvęs ant žemes. O pargriuvusį ant žemes drg. Papirtį policija ir žvalgybininkai dauže, kiek tik sveikatos turejo vis rekdami, kad prisipažintų, kam dave laikraštį „Pirmyn". Papirtis buvo daužytaslig tol, kad nustojo sąmones.

Visą laiką drg. Papirtis buvo laikomas kalejime. Š. m, spalio men. 10 d. kariuomenes teismas nuteise drg. Papirtį kaleti iki gyvos galvos. Smetoninę „malonę" tasai nutarimas pakeistas ir palikta tik... 20 metų katorgos.

Kartu tų Papirčiu nuteistas 4 metams katorgos dar vienas laisvos spaudos knygnešis Ruzgas.

Tai negirdetas žiaurumas! Vien tik už spaudos platinimą amžina katorga. Smetoniniai niekšai jaučia artejančią revoliucija, taigi žiauriausiomis priemonemis stengiasi, bent revoliucijos momentą atitolinti.

Laisvosios spaudos knygnešiai, broliai mūsų, lai pas jums nei vienai valandelei nekyla abejone del revoliucinio judejimo greitosios eigos. Neilgai jums, draugai, teks puti smetoniniuose kalejimuose. Jau netoli laikas, kuomet nusuksime sprandą Smetonai ir jo niekšų gaujai ir jus busite laisvi!

Amerikiečiai apie mus.

Čikagos „Naujienos" 230 n ry rašo:

„Mistifikacija su Plečkaičiu ir „plečkaitininkais" jau tęsiasi apie metai laiko. Pereitą rudenį buvo pilni Lietuvos laikraščiai „žinių" apie tai, kad pabegęs į užsienį seimo atstovas Jeronimas Plečkaitis susitaręs su Pilsudskiu pulti Lietuvą ir nuversti Smetonos-Voldemaro vyriausybę. Šituos gandus p. Voldemaras pavartojo, kaipo stipriausią savo „triupą" ginče su Lenkijos atstovais Tautų Sąjungoje, tarybos gruodžio menesio suvažiavime. Lietuvos ministeris reikalavo, kad Tautų Sąjunga imtųsi priemonių pašalinti tą karo pavojų.

Pasirode tačiaus, kad tuo pačiu „triupu" lošia ir lenkai, nes jie pareiškė Tautų Sąjungai: jeigu tikrai yra pavojus karo tarp Lietuvos ir Lenkijos, tai kodel Lietuva neatšaukia karo stovio pries Lenkiją ir kodel ji atsisako sudaryti normalius santykius su Lenkija? Tautų Sąjunga šitam lenkų argumentui pritare, ir p. Voldemaras buvo priverstas karo stovį su Lenkija atšaukti ir pasižadeti eiti prie užmezgimo santykių su Varšuva.

Tuo budu tas išpustas (fašistais Rd.) „plečkaitijados" burbulas buvo naudingas Pilsudskiui, o ne Lietuvai. Kauno ponai šitą dalyką, matyt, suprato ir per keletą menesių kalbos apie „Plečkaičio armiją" ir jos ruošimąsi įsiveržti Lietuvon nutilo. Nesenai įvykusiam Tautų Sąjungos suvažiavime Genevoje p. Voldemaras „plečkaitininkais" jau netriupavo. Tą burbulą tautininkų valdžia paliko tiktai naminei apyvartai, kad juo pateisintų visuomenes akyse persekiojimus, atkreiptus prieš opozicijos judejimą. Padaro valdžios šnipai pas ką nors kratą, tai valdiškoji žinių agentura „Elta" skelbia, jogei esąs užtiktas „plečkaitininkų lizdas". Suima žmogų, tai sako esąs sugautas „plečkaitininkas"; sukonfiskuoja kokią nors priešingą valdžiai literaturą, tai policija apkrikštija ją „plečkaitininkų literatura"; uždaro darbininkų unijos skyrių, tai oficiozai raso, kad tame skyriuje veikę „plečkaitininkai", ir t. t.

Užvakar tačiaus telegramos vel atnese „žinią", kad Plečkaitis laikęs konferenciją su Pilsudskiu ir lenkų jeneralinio štabo karininkais ir padaręs su jais „planą" lapkričio menesį pulti Lietuvą. Drąsiai galima pasakyti, kad tai yra tuščias prasimanymas, ir tai visai neatsižvelgiant į tai, ar Plečkaitis arba Pilsudskis nori „paimti Kauną", ar ne. Meginimas ginkluota jega įsiveržti Lietuvon iš Vilniaus krašto arba iš kurios kitos lenkų kontroliuojamos teritorijos neišvengiamai iššauktų karą tarpe Lietuvos ir Lenkijos, į kurį butų įvelti, be abejones, ir kiti tų dviejų šalių kaimynai, visų-pirma rusai. Bet kas gi gali tiketi, kad Lenkija dabartinese Europos sąlygose ims ant savęs riziką tokį karą išprovokuoti?"

Toliau „Naujienos" sako, kad dabartiniu laiku karas Europoj negalimas, nes jis reikstų šiandien Europos saužudystę. Ir daro išvada, kad ta nauja pasaka apie Plečkaitį yra arba paprasta „laikraštine antis", arba tyčia sugalvotas blofas, (melas), kuriuo norima ką nors pridengti.

Mes nuo savęs turime pažymeti, kad kiekvienas objektingas stebetojas jau senai įsitikino, kad fašistine Lietuvos valdžia tyčia sugalvojo „plečkaitininkus" ir surišo juos su fantazija Lietuvos puolimo iš lenkų puses, kad lengviau butų kovoti su opozicijos judejimu, kad savo žiaurius darbus butų kuomi nors pridengti.

* * *

Bostono „Keleivis" 40 n-ry, polemizuodamas su šv. Juozapo „Darbininkų", sako:

„Lietuvos gudragalviai valdonai Plečkaitį vartoja kaip kokį baubą gązdinimui liaudies. Matomai tuo pačiu tikslu Berlyne buvo paskleista žinia, buk Lietuvos demarkacijos linijos sargyba sugavo slapta perejusį Plečkaičio karinį štabą, kuris esąs suorganizuotas Lenkijoje ir ejęs nuversti Smetonos valdžią.

Šv. Juozapo gazieta „Darbininkas" iš tos skiedros prikalde vežimą ir savo davatkoms jis štai ką informuoja:

„Plečkaitis ir kiti Lietuvos išgamos buvo apmokami lenkų ir jie padejo lenkams smaugti Vilniaus lietuvius; padejo uždarineti lietuvių mokyklas, pasodinti į kalejimus lietuvių veikejus, svietiškius ir dvasiskius. Ir jeigu dabar Plečkaitis su savo stabu ir „armija“ žygiavo į Kauną, tai jis tą dare su lenkų žinia ir gavęs užtikrinimą, kad jo žygius Lenkija parems jega. Bet jeigu žinios teisingos, kad štabas arestuotas, tai matyt Lenkija nesuspejo pagalbos priduoti arba gal len kai jau nebenorejo selpti ištyžusios Plečkaicio „armijos“ ir pasiunte į Lietuvą“.

Kur „Darbininko“ prirodymai, kad Plečkaitis esąs apmokamas lenkų pinigais? Jokių įrodymų nepriduoda, tik kleboniśku tonu begediškai šmeižia tą žmogų todel, kad jis seniau buvo kaulas gerkleje klerikalams, kada jie su policija valde Lietuvos seimą. Sapaliojimai apie „smaugimą Vilniaus lietuvių“ taipgi purvinas melas. Lygiai toks pats melas yra ir apie „armijos“ žygiavimą užimti Kauną. Žinia apie suemimą lenkų karinio stabo Lietuvoj, tuojau buvo užginčyta. Tą užginčijimą pats „Darbininkas“ patalpino. Tad kokiems galams taip begediškai meluot, buk Plečkaitis su savo „armija“ žygiavo užimt Kauną. Ar gali but kas nors kvailesnio kaip tokia pasaka, kad karinis štabas vienas ejo užimti Kauną, be armijos, nes apie armiją nesakoma nieko. Kas nusimano bent kiek kariuomenes sudetine, tokių kvailysčių nebandys pasakot. Karinis štabas be savo armijos neis kariauti. Tokias pasakas gali rasyti tik „Darbininkas“ neprotaujančioms davatkoms, bet protaujanti visuomenė iš tokios „Dar-ko“ pisorėlių logikos, gali tik gardžiai pasijuokti“.

Apie seną pasaką.

Jau bus metai, kaip sekama pasaką apie Lietuvos socialdemokratus, kurie kovai su savo krašto valdovais — fasistais išbego ieskoti pagalbos pas svetimus imperialistus, lietuvių tautos priešus.

Ši sparnuota pasaka pirmučiausia buvo sugalvota ir paleista apyvarton išmintingųjų „tautos vadų“ ir uoliai nešiojama fasistines N. Lietuvos spaudos. Tam fašistines spaudos balsui pasiskubino pritarti ir Rytų Lietuvos spauda, mintanti trupiniais, krintančiais nuo fašistų stalų. Tačiau padaryti gerą jomarką dviese ne visai yra lengva — reikalingas butinai tretysis, taip vadinamas „privadkas“. Bet privadko ilgai laukti nereikejo: matydami, kad anų dviejų lagerių biznis nekaip eina, bežiurint pribuvo į pagalba bičiuliai komunistai. Ir štai šių trijų biznierių glaudžios kampanijos pilnai už teko tai pasakai ant tiek nuvalkioti, kad ji, lyg toji sena ragožė, už kurią niekas nebeduoda nė sudilusio verdingio, atsidure sąšlavyne.

Vienok yra žmonių, kurie atrodo gana padoriais piliečiais, turi gerą, žmonišką pragyvenimą, nereikalauja fašistinių buterbrodų, ne svetimos pastoges, bet iš nuobodulio mėgsta kapstytis po sąšlavynus, kaip tas Krylovo gaidys, ieškodami perlų. O kadangi šiais laikais tokių ieskotojų yra daug daugiau, negu seniau buvo, tai ne kiekvienam pasiseka perlai rasti.

Štai musų gerbiamasis d-ras Alseika, vieton perlų, išsitrauke iš sąslavyno tą seną, nuvalkiotą ragožę ir besigindamas nuo puolančių, fašistų lakinamų, Vilniaus šunyčių, beteisindamas Vilniaus krašto pažangiuosius, sveikinusius Rygos kongresą, pasidejo tą radinį, kaip kokią brangenybę, ant savo rašomojo stalo!

Kuriam galui jam toji sena ragožė, sekų pasaka buvo reikalinga, tur but vienas Jupiteris težino. Juk N. Lietuvoj, ne tik visi žmones žino, bet jau ir žvirbliai tupedami ant tvorų čirskia, kad anoji lenkų pagalba, anos divizijos, apie kurias taip uoliai ir garsiai trubijo fašistine spauda, buvo „tautos vadų“ pramanytos provokaciniais tikslais, kad sukompromitavus socialdemokratinę emigraciją, kad nužeminus jos autoritetą Lietuvos liaudies akyse.

Stebetis reikia, kad d-rui Alseikai ir jo atstovaujamai Vilniaus krasto pažangiųjų grupei, iki šiol tos „tautos vadų“ negudriai sufabrikuotos provokacijos dar vis nepaaiškejo!

Bet antra vertus, iš d-ro Alseikos mes negalime reikalauti, kad jis turetų tiek žinių ir kartaus patyrimo, kiek turi eilinis N. Lietuvos pilietis. P. Alseika negali ir tur but niekuomet negales suprasti ką pergyvena tas, kuris savo tevynej kenčia del įsitikinimų, kuris tampa šlykščių intrigų, žemiausios rušies keršto auka. P. Alseika niekuomet nesupras, ką jaučia savo sieloj blaivus žmogus, matydamas, kad toj tevynej, kuriai jis taip daug vilčių ir darbo padejo, šiandien šeimininkauja įvairus karjeristai — svieto perejunai, tuo tarpu visa eile užsitarnavusių sunų paniekinti, stumdomi, neturi kur galvos priglausti. Ir tuo laiku, kai toj musų biednoj šalelej taip daug nenudirbto darbo kai dirvonuoja platus laukai, — žmones pulkais šaudomi, šimtais marinami kalejimuose, šimtais ištremimuose ir emigracijoj vargsta, vien už tai, kad jie yra įsitikinę, jog žmonių gerovei pasiekti reikia eiti kitais keliais, negu šiandien einama.

Viso šito akyvaizdoj, kalbeti apie vienybę, kalbeti apie tai, kad Vilniaus krašto kai kurie pažangieji susitikdavo su emigrantais turedami tikslą atlikti vieną iš septynių mielaširdingųjų darbų del emigrantų dušios, t. y. „griešijančius ir klystančius persergeti ir ant gero kelio atvesti“. Kitais žodžiais tariant, išsvajotos „vienybes“ sumetimais noreta susiaurinti tą bedugnį griovį, kuris skiria Lietuvos socialdemokratiją ir socialdemokratinę emigraciją nuo fašistų, yra nesąmone. Todel randame reikalingu pasakyti viesai, kad toms pastangoms skirtasis laikas buvo visiškai bereikalingai gaišinamas. Mes, kaipo Lietuvos socialdemokratijos dalis, turime nustatytus savo kelius, kuriais ir eisime prie užbrežtojo tikslo, prie šviečiančio idealo, visai nesiklausydami ką kas kalba.

Jeigu jums, ponai pažangiečiai, Lietuvos fašistai ne gimines ir jeigu jums kaip musų, taip lygiai ir fašistais kamuojamos Lietuvos liaudies skausmai svetimi, tai bent prašytume pasilikti nuosaliais stebetojais ir nekaišioti į musų ir tos liaudies kovų ratą savo pagaliukų.

P. Snekutis.

Kas jie — Minius — Misiunas?

Rugsejo menesį iš Lietuvos išvažiavo į užsienį, maždaug vienu kartu, *Minius ir Misiunas*.

Kas Minius? Buvęs socialdemokratas ir Taurages miesto burmistras. Paskui provokatorius ir federantas. Rasydavo eiles ir pasirašydavo Šilo Sapnas. Dabar bendradarbiauja komunistų „Balse“.

Kas Misiunas? Buvęs valstietis — liaudininkas. Tarnavęs žvalgyboje. Redaktorius gazietos „Dzuko“ išaikvojęs Alytuje banko pinigų apie 7000 litų.

Kaip matyti tipai nieko sau, vienas kito vertas. Bet svarbu ne tik jų praeitis, svarbu nemažiau ir tas, kuriuo tikslu jie abu rugsejo menesį išvyko į užsienį. Atrodytų, kad kaip ir tarp jų jokio rysio nera ir kiekvienas važiavo iš Lietuvos savais „reikalais“.

Nes ir važiavo kas sau. Minius iš Alytaus atvyko į Eitkunus ir ten, suprantama, pateko pas komunistus,

kurie prieme „proletarų poetą“ išskestomis rankomis, išrupino iš vokiečių valdžios dokumentus ir nuveže į Karaliaučių bendradarbiauti komunistų laikrašty „Balse“.

Gi Misiunas—Vytas—Vacius—pasiliko Eitkunuose ir bombarduoja laiškais Paplauską, kad priimtų jį į Vilnių. Rodosi iš šalies, kad Minius sau emigrantas ir Vytas Vacius Misiunas sau emigrantas.

Bet taip rodosi tik iš paviršiaus. Pastaruoju laiku pasirode, kad tarp Miniaus ir Misiūno yra koks tai nevisai aiškus rysys. Gauta pavyzdžiui žinių, kad Minius, ir Misiunas prieš „emigravus“ į užsienį buvo abu Alytuje susieję ir turejo pasitarimą. Kyla klausimai: kas juos sukviete į Alytų ir kokie tie pasikalbejimai buvo?

Bet tai dar ne viskas, Minių, ir Misiuną riša draugen ne tik Alytaus „konferencija“. Pasirodo, kad Minius bendradarbiaudamas komunistų „Balse“ rašo dabar iš Karaliaučiaus į Eitkunus Misiunui laiškus. Reikia manyti, kad Misiunas laiko už garbę gauti laiškus iš „Balso“ poeto ir todel į tuos laiškus atsako. Bet ir tai dar ne viskas. Gauta žinia, kad Čiucelis, kuris taip pat „rasytojas“ ir padeda dirbti“ Vikoniui, nuo Miniaus ir Misiuno anaip—tol neatsiskyręs.

Iš tikrų šaltinių patirta. kad Čiucelis is Rygos rašo laiškus komunistinio „Balso“ bendradarbiui Miniui. Korespondencija tarp judviejų eina labai gyvai.

Dar viena smulkmena. Kybartų mieste gyvena dabar tulas *Apšego.* Tas Apšego prie kademų valdžios buvo žvalgybos agentas Kybartuose, o veliau Alytuje. Kuomet 1926 m. po seimo rinkimų kademai valdžios neteko ir žvalgybininkai su savo šefu Račiu. baimes apimti eme dumti, kas kur išmano, tai Apšego jausdamas ant savo sąžines, matyti, šiokių tokių juodų demių, pasileido taip pat užsienio link ir atsidure, kaip žmones sako, net Kanadoje. Bet fašistinis perversmas Apšego reikalus pataise. Jis vel grįžo į Smetonos karalistę ir apsigyveno savo senojoj bustinej — Kybartuose. Kybartiečiai tvirtiną, kad Apšego Kybartuose gyvena be jokio darbo ir todel speja. kad jis emesi savo senosios profesijos, kuri šiais laikais labai pelminga.

Kas dar navatniau — per sieną iš Lietuvos į Eitkunus „Balso“ bendradarbį Minių atgabeno kaip tik tas ponas Apšego ir rekomendavo vietos komunistams kaipo politinį ir komunistams artymą. Eitkuniniai komunistai nors ir gerai žinojo Apsegos praeitį, bet jo rokomendaciją prieme.

Ir dar vieną smulkmeną. Lietuvos kriminale policija visiems politiniams, kurie paspruko iš jos nagų į Rytprusius stengiasi sudaryti fiktyves kriminalines bylas ir pasiremdamą tomis dirbtinomis bylomis stengiasi per vokiečių policiją tuos politinius gauti į savo nagus. Tokiu budu Lietuvos kr. policija buvo sudariusi krim. bylą prieš Kazlauską ir Žemaitį. Vokiečių policija išlaike abu minetu draugu Pilkalnio kalėjime po 5 sąvaites ir tik iškelus griežtus protestus Karaliaucluje ir Berlyne jų neišdave, bet leido apsigyventi Rytprusiuose. Lietuvos krim. policija sudare krim. byla ir pries drg. Kilikauską ir jį stengesi isgauti.

Buvo ir daugiau panašių dalykų.

Kuomet Lietuvos kriminaline policija taip uoliai dirba, kad politinius paversti kriminaliniais ir juos iš užsienio išgauti, tai darosi nesuprantama, kodel Misiunas, kurs bego ne del politikos, bet del Banko pinigų išaikvojimo, kodel jis sau ramiai Eitkunuose gyvena; Kybartų policija jį ten kasdien mato, bet šituo „politinių“ visai nesidomi. Manome, kad šios trumpos žinios is sių garbingų vyrų praeities, papildytos smulkmenomis iš jų dabarties, visiik sudaro medžiagos visai pakankamai, kad daryti gipoteza kas jie ir kokie jų tikslai užsieny. Mes neabėjojame, kad juos t. y. Misiuną, Minių, pasiunte į užsienį fašistine policija, tikslu rinkti emigrantų tarpe žinias, juos provokuoti ir padeti dirbti visiems tiems, kurie ardo socialdemokratų darbą, kurie varo akcija prieš revoliuciją.

Del Vikonio mes nekalbame. Jo role emigracijoj yra aiški Fašistinei valdžiai savo provokacija Vikonis patarnavo tiek, kiek negali jai patarnauti joks k tas jos agentos. Bet nuo Vikonio kauke jau nupiešta, jį žino kiekvienas politinis emigrantas, todel naujai atsiųstas į pagelbą Čiucelis mažai ką jam pades. Vikonis—Čiucelis—kombinacija nepaini.

Daug įdomesnis Minius, kurį įvesdino į politinių emigrantų šeimą komunistai ir pakele net į „Balso“ bendradarbių laipsnį.

Mes negalime nei akimirksniui prileisti minties, kad komunistai buvų nežinoję, kad Minius provokatorius. Minius Lietuvoje, kaipo provokatorius plačiai žinomas. Juk 1296 metais Miniaus išstojimas iš social demokratų partijos prieš pat seimo rinkimus padare didelę sensaciją. Tuomet Minius viešai iškoliojo socialdemokratų partijos vadovybę paskutiniais žodžiais ir iškilmingai perejo į darbo federaciją.

Darbo federacijos laikrašty „Darbininke“ per kelis numerius ejo Miniaus straipsniai, kuriuose jis pyle pamazgos ant socialdemokratų.

Argi Komunistai sitą dabar jau pamiršo?

Darbo federacija mane, kad tuo budu Raseinių rinkimų apygardoje jai pasiseks per Miniaus isdavimą sunaikinti socialdemokratų įtaką. Suklydo nabagai.

Bet už provokaciją renegatui Miniui darbo federacija gerai atsilygino: Krupavicius paskyre Minių į Ukmerges apskritį į Žemes tvarkytojaus įstaigą likvidatorium. Minius tuomet savo valdininko pareigų nežiurejo, bet kartų su kitais kademų agentais, gaudamas valdiską algą, važinejo po naujakurius ir agitavo federantų ir kademų naudai.

Argi šitų visų Miniaus žygdarbių komunistai galejo nežinoti? Nieko panasaus. Komunistai, kuomet prieme Minių į savo tarpą, kuomet išrupino jam is vokiečių valdžios politinio emigranto dokumentus, gerai žinojo, kad Minius yra buvęs federantų ir kademų uolus agentas ir be to provokatorius, kurs už pasiulytą jam vietą ir gerą atlyginimą pardave savo darbo klasę iš kurios pats kilęs, ir nuejo tarnauti reakcijai. Argi komunistams buvo neaišku, kad federantu agentas Minius negi turi reikalo begti į užsienį, o net jeigu turi, tai kokie jo nuopelnai, kad jį—federantų agentą—primtų komunistai...

Bet komunistai Minių prlėme. Pripažino politiniu. Isrupino jam dokumentus ir nuveže į Karaliaucių. Reikia laukti, kad dabar komunistų „Balse“ dar daugiau pers kalių socialdemokratams, kam jie kovoja pries fasistus. Kokie gi ištikiujų Miniaus nuopelnai komunistų akimis žiurint? O nuopelnai dideli.

Minius išstojo iš socialdemokratų partijos. Pirmas nuopelnas. Minius išpludo socialdemokratų partijos vadovybę vadindamas juos pardavikais ir buržuazijos agentais. Komunistai tą patį sako. Tai antras Miniaus nuopelnas. Minius Ukmerges ir Alytaus apskrity arde socialdemokratų organizacijas ir silpnino socialdemokratų įtaką naujakurių tarpę.

Tai trecias Miniaus nuopelnas. Minius perejęs „slapciomis“ sieną—tiltų iš Kybartų į Eitkunus—ejo ne pas socialdemokratus emigrantus, bet pas komunistus. Bendrai imant, Minius buvo ir pasiliko aršus socialdemokratų priešas, o šito komunistams netik gana, bet net perdaug, kad Minių įleisti į neklystanciųjų ir vienintelių „revoliucionierių“ tarpą.

Mes nepavydime komunistams Miniaus. Tik stebimes jų naivu pasiryžimu kovoti pries socialdemokratus tokiomis priemonemis, kad net Minius tinka tam reikalui. *Vilnius.*

„Tautos vado" kliedėjimas.

Po gana ilgoko tupejimo savo rezidencijoj, musų „tautos vadas", iš patiltes, Smetona pasirode š. m. spalių m. 9 d Karo muziejuje Kaune ir į susirinkusius ten karininkus, žvalgybininkus ir šiaip jau pilliecius prasneko viesai.

Tas paslemeka, savo liguistoj fantazijoj įsivaizduodamas save Gedimino ainiu, susirinkusiems nupasakojo Vilniaus praradimo faktą ir nurode klutis, del kurių Lietuva negalinti šiandien Vilniaus atgauti. Tos kliutys esančios štai kame: Tautoj nėsą stiprumo, nėsą vienybes. O kadangi tautoj nesą vienybes, tai anot Smetonos, „šitai supranta musų klastingasis priešas del to ir kesinasi ją ardytii. Lenkai prisiviliojo ir priglaude pas save burelį perbegusių musų žmonių, galutinai nustojusių tautiškos sąmones. Ir štai dabar tie pabegeliai platina rastus, pilnus šmeižto, nukreipto į musų tautai vadovaujančius žmones. Apie tuos pabegelius, lenkai telkia pries Lietuvą blogiausį gaivalą, kad galetų, progai pasitaikius, pastumti prieš laisvąją Lietuvą. Toks priesų kesinimasis turi dar glaudžiau suspiesti tautą ir jos vadovybę kruvon".

Mes nesistebim iš tokios Smetonos šnektcs, nes žinom, kad jis blaivus niekuomet nebūna, o ką kartais girtas klieda, tai praeiviai girdedami tik nusišypso. Bet kadangi čia turim reikalą ne su paprastu latru, prisiputusiu Mauškienes „arbatinej" ir įsivaizdinančiu, kad jam visa miestelio gatve priklauso, o su „tautos vadu", nors ir is patiltes islindusiu, bet pretenduojančiu į Lietuvos karalius, tai pasivelijame sau tarti viešą žodį tuo reikalu, pastatydami porą klausimų:

Kur ir kokioj žemes kamuolio vietoj p. Smetona rastų šiandien kulturejančią tautą, kurios visuomene ne butų pasiskirsčiusi, savo sociale padetimi ir įsitikinimais, atskiromis grupemis? Kokioj kulturingoj valstybej p. Smetona rastų, kad tos pačios valstybės, kitokių įsitikinimų, kitokių pažiurų piliečiai butų saudomi ir kalėjimuosi marinami, vien tik už tai, kad jie kitaip galvoja, kitaip supranta tautos ir valstybes reikalus? Kokią kulturingą valstybę ir tautą. p. Smetona galėtų nurodyti, kurioj „tautos vadai", apsauktų tevynes išdavikais ir žudytų tos pačios tautos sunus kovojusius už tautos nepriklausomybę, vien tik už tai, kad jie isdrįsta viešai pasakyti jog Lietuvių tauta tai ne Afrikos vergai ir kad tautos gerovei pasiekti reikalinga krašte politine laisve? Kokioj valstybej rastų p. Smetona tokius „tautos vadus" kurie ant tiek yra atbukę, ant tiek suidioteję, kad savo piliečių vienybei ir valstybiniam susipratimui aukleti, tautos sąmonei kelti, vartotų — policiją, elektros srovę, bizunus, kalėjimus ir kitas „naujosios" pedagogikos priemones? O tuos pilliečius, kurie sako, kad šios priemones tautos auklejimui netinka ir jų vartoti nepridera — į kalejimus grustų, šaudytų, gi nuo kulkos paspruksusius, tevynės išdavikais apšauktų?

Veltui mes lauktume į siuos klausimus atsakymo. Juk musų „tautos vadai" nebenusivokia net tokiuose paprastuose dalykuose, kurie kiekvienam eiliniui piliečiui žinomi, kad visoki priespauda—gimdo pasipriešinimą, kad prievartą ir pavergimas — gimdo neapykantą despotų. Jie nebodami lietuvių tautos pasiskirstymų savo sociale padetimi ir įsitikinimais į atskirus sluoksnius, Lietuvos žmones, kaip kokius medžiaginius padarus šutina uždusintame katile iki jie nesusijungs „vienyben"!

Šie tai reiskiniai verčia mus manyti, kad musų „tautos vadų" degtines suestos smegesnis nebegali blaiviai pažvelgti į Lietuvos realį gyvenimą. Matomai, baltosios karštliges apsėsti, jie visur ir visame mato „nustojusius tautiškos sąmones" Lietuvos pilliečius, visur vaidenasi jiems „valstybes priešai", „tevynės išdavikai". Dieną ir naktį prieš jų akis šokineja, jų kabinetų sienomis laipioja vaiduokliai — kipšelčiai!

Tie visi daviniai aiškiai kalba, kad Lietuvos kaipo valstybės ir lietuvių tautos reikalai povojuje, nes valstybes priešaky stovi žmogysta netekusi nuovokos.

Tas, kuris nustoja proto, visuomet skaito save gudriausiu, ismintingiausiu pasauly. O jeigu tokiam nenormaliam subjektui, kaip nors pasiseka išlysti tautos priešakin, tai jis pasidaro iš Jonelio — durnelio, žiauriausiu despotu ir nuo jo labai nukenčia visa tauta.

Bet žmonijos istorijoj, tokie „tautos vadai" visuomet baigdavo savo dienas — ant kartuvių, po giljotina, arba pamiselių namuose.

Tikime, kad toks pat galas ateis ir musų Smetonai su jo kampanija, nes to reikalauja Lietuvos garbė, lietuvių tautos gerove!

P. Šakionietis.

Iš politinių emigrantų gyvenimo.

Šis ruduo politiniams emigrantams gyventi nelengvas. Ypatingai Tilžes — Ragaines rajone. Darbas dažniausia tik pas ukininkus. Mokesnis rudenį sumažejo iki 10 markių menesiui savo drabužiais. Bet dar ir to netenka. Vokiečių policija prievarta varo nuo ukininkų. Žmonems nera kur detis. Vogčiomis dirba kur dieną, kur kitą bet žandarai sužinoję, kur darbo gavo tuoj vel išvaro

Apie Ragainę dažnai valkiojasi Smetones atsiųsti šnipai, kurie po ukininkus vaikščiodami renka apie ten dirbančius emigrantus žinias. Tarp vokiečių žandarų ir fašistines policijas gal yra bendradarbiavimas.

Pasunkina politinių emigrantų gyvenimą taip pat ir komunistai. Kaip jau žinoma, Maskva nusistačiusi kiek galėdama Voldemaro valdžią remti. Kadangi emigrantai, gyvendami arti Lietuvos pasienio, gali Voldemarui kenkti platindami priešfesistinę literaturą, varydami agitaciją, pries jį, o sukilimui ištikus, paremti sukilelius, tai komunistai daro viską, kad tik visus politinius emigrantus nugabenti nuo sienos kuo toliausia. Net savuosius bijo arti sienos laikyti, nes žino, kad eiliniai darbininkai, nors jie butų ir komunistai, vistiek eis versti Voldemaro. Laukia tik kada liaudis ims bruzdeti. Todel komunistai savus komunistus-emigrantus visus nugabeno į karaliaučiaus apylinkę, o kitus, neišskiriant ne provokatoriaus Šipilos ir Vaitekaičio, nusigabeno net apie Hamburgą.

Kad priversti atsitraukti iš pasienio taip pat ir socialdemokratus emigrantus, Ragaines vokiečiai komunistai daro susirinkimus ir isneša rezoliucijas, kad visus emigrantus reik iš to krašto išvaryti, nes girdi, darbo ir vietos vokiečiams darbininkams nėsa. Eitkunų rajone, kur komunistai turi mažiau įtakos, emigrantams geriau.

Latvijoje emigrantams taip pat sunku. Šiais metais Latvijoj gyvenimas del nederliaus iš viso pablogejo. Nedarbas didelis.

Palyginamai su Vokietija ir Latvija iki šiam laikui emigrantu gyvenimas Vilniaus krašte buvo geresnis. Vilniaus mieste ir apylinkeje emigrantai dirba dvaruose, pas ukininkus. Kai kas turi darbo prie miesto kanalizacijos darbų. Nemažai emigrantų apsigyveno Gardino mieste. Ten jie yra gavę iš Raudonojo Kryžiaus erdvų bendrabutį ir siek tiek paramos maisto produktais. Be to gauna veltui medicinos pagalbą. Dalis gyvenančių Gardine emigrantų dirba miške, kame uždir-

ba dienai 6—7 auksinus, (10 litų lygus 8 auksinams ir 85 skatikams). Kiti, kaipo amatninkai dirba statyboje. Skaitlingiausi gi dalis turi darbo mieste, prie pat bendrabučio, prie sutvirtinimo Nemuno kranto. Darbo bus iki užšals. Darbo laikas 8 valandos. Darbas akordinis. Stiprus vyrai per vieną darbo dieną uždirba 8—9 auksinus. Bet silpnesni uždarba tik 6—7. Kadangi visi gyvena bendrabuty ir valgo bendrai, bet maisto iš Raud. Kryžiaus gauna maždaug tik tiek kad pakaktų pusei draugų, tai todel dirbantieji iš kiekvienos darbo dienos uždarbio duoda maisto pagerinimui po pusantro auksino. Likusius pinigus sunaudoja patys, įsitaisymui žieminių drabužių; sunkiai dirbantieji prisiperka sau dar šiek tiek maisto. Iš policijos puses emigrantams nedaroma tokių kliučių. Suprantama, kad gyvenimas geras nera, darbo ne visuomet buvo ir tai dabartinis darbas nera lengvas ir malonus. Bet is viso gyvenimo sąlygos geresnes negu kitur, nes visokiuose atsitikimuose — nesveikatoje, sunkioj ligoj nedarbe visuomet turesi ir pavalgyti ir kur galvą priglausti. Pavyzdžiui ir dabar apie 15 draugų del silpnumo neina darban. Mat, kaip kam, kalejimas ir Varniai iškrauste sveikatą. Kiti išviso silpni. Yra tokių, kurie vos baigia vaikystes dienas. Vienas tik ką baigę 15 metų. Ir jam teko sprukti is Smetonos karalystes.

Be sio kasdieninio gyvenimo vargu rupesčių kiekvieno galvą slegia sunki mintis del ateities. Kiekvieno Lietuvoje liko artymieji, kiekvieno mintys ten, kur jų žmonos, vaikai, tevai, broliai ir seseris.

Musų puseje tiesa. Mes savo gyvybę ir laisvę ir gerovę stateme pavojun, ejome į kovą su darbo žmonių budeliais, bet pasirodem persilpni. Smurtininkai, galvažudžiai, kreivaprisiegos, niekšai linksmai kvatojasi iš musų pastangų spiaudo į mus. Bet mes vilties nenustojome ir tikime, kad savo kraštą pamatysime ne kaipo Smetonos vergai, bet kaipo savo gimto krasto pilnateisiai piliečiai. Mes grįšime į savo šeimas, ir vel dirbsime nutrauktąjį darbą bet tie, kurie mus išgujo į emigraciją, musų brolius pudo kalejimuose, musų tautą plaka rykštemis, tie tegul nelauks susimylejimo. Darbo žmonių širdyse jiems sprendimas jau parašytas.

Vilnis.

Atsakymas p. Čiučeliui.

Tamstos laiškus, adresuotus atskiriems asmenims ir Redakcijai visus gavome. Atšaukti tai kas tilpo „Pirmyn" 17 Nr., ryšy su Tamstos atvykimu į Rygą, negalime del sekančių priežasčių.

„Pirmyn" 17 Nr., nedviprasmiai buvo pasakyta, kad Tamstą emigrantu padare Lietuvos žvalgyba ir su tam tikromis misijomis atsiunte į Rygą. Pirmuose savo laiškuose, Tamsta kategoriškai užginčyjai, sakydamas, kad visa tai, kas tilpo apie Tamstą „Pirmyn" yra nuo pradžios iki galui pamanyta. Ir tik mums pastačius klausimą tiesiai, Tamsta paskutiniame savo laiske is 18-X—1928 m. atvirai pasisakiai, kad Šiaulių žvalgyba mušimu priverte Tamstą duoti pažadą šnipauti emigrantų tarpe. O kuomet Tamsta pasižadejai,—žvalgyba išrupino užsienio pasą, dave kelionei tam tikrą pinigų sumą ir, jei „darbą" gerai atliksi, pažadejo laisvą sugrįžimą Lietuvon, 3000 litų ir Mažeikių m. Valdybos sekretoriaus vietai Vadinasi, musų iškeltajį „Pirmyn" 17 Nr. faktą, Tamsta raštiškai patvirtinai, tuo budu atšaukimas savaime atpuola.

Dabar, del priemimo Tamstos į emigrantų organizaciją.

Mes visai aiškiai matom Tamstos norą atvykti į Vilnių, įeiti į musų organizaciją, matom pasiryžimą prisideti savo plunksna prie pakelimo vargstančios Lietuvos liaudies susipratimo. Bet tame pasiryžime mes nematom Tamstos nuoširdumo. Ir štai kodel:

Kaip tik atvykai Tamsta į Rygą, sakaisi, apie Lietuvos žvalgybos smurtą ir savo pažadus šnipauti, esąs pareiskęs Latvijos s.-d. partijos centrui, latvių „Socialdemokratui" ir Amerikos „Naujienoms". Tuo tarpu mums pradejai rašyti tik praslinkus porai savaičių po to, kai tilpo „Pirmyn" 17 Nr., apie Tamstos žygius korespondencija. Reiskia tuo laiku, kai jau Tamsta savo nuodemes senai buvai išpažinęs aukščiau suminetiems organams. rašydamas mums ne tik apie patį faktą nieko neprisiminei bet dargi prispyręs reikalavai atšaukti! Tiek del nuoširdumo. Be to, yra dar ir kiti faktoriai: ieškojimas ryšių su komunistais, prašymas priimti į komunistų organizaciją, siulymas savo raštų „Balsui" ir t. t.

Socialdemokratines organizacijos, kovojančios su darbo žmonių engejais, iš savo narių reikalauja tvirto charakterio ir ištvermes toj kovoj. Del šių ypatybių, Tamstos asmuo kelia abejones. Jau kartą Tamsta kieno tai įkalbetas, išstojai is Socialdemokratų partijos, antrą kartą žvalgybos prigundytas pasižadejai snipauti, o toliau, dievai žino kas iš Tamstos gali išeiti. Jeigu tokie vyrai, kaip Vikonis, kurį Tamsta pats traktuoji, kaipo „labai dorą žmogų, nesvyruojantį, socialistą" pasidave lietuviskosios žvalgybos pagundai, tai silpnesnieji, lankstomi visų vejų, kietesnio spaudimo nekuomet negales atlaikyti.

Mes nelaikome dideliu nusiskalteliu už tai, kad, kaip Tamsta sakaisi, norėdamas ištrukti iš žvalgybos nagų, žveriškai kankinamas, davei pažadą šnipauti. Tačiau, sunkus gyvenimo patyrimai ne į visus vienodai atsiliepia: vienus jie užgrudija, padaro atkakliais kovotojas už laisvę ir geresnį buvį, o kitus sulaužo, paverčia į niekus.

Šitie tai motyvai verčia mus patarti Tamstai tuo tarpu pasilikti Rygoje.

Tamstai tur but nežinoma, kad šiuo laiku Voldemaras įvairiosę artimesnių kaimynų, valstybėse emigrantams sekti priveise taip daug savo ambasadorių, kad juos sutraukus į Vilniaus krastą ir paskandinus, gali užsiprudyti Vilija ir užlieti miestą! O, kad tie Voldemaro šunyčiai reikalinga skandinti, tur but ir Tamsta pripažinsi.

Redakcija.

Politinių kalinių badavimas Kauno s. d. kalejime.

Š. m. spalių m. 12 d. vakare po patikrinimo, Kauno s. d. kalejimo valdininkas budetojas, budamas girtame stovy, su gauja prižiuretojų įsibrove į politinių kalinių kamerą ir pradejo žveriškai musti d-ga *Zurzą*, už tai, kad šis buk prašęs valdininko nesikolioti. Girtas fašistinis valdininkas sumuštojį d. Zurzą, naktį norejęs kur tai išvesti, bet už Zurzą užsistojęs Kedys (buv. Seimo atstovas) o taip pat ir visa kamera užprotestavus. Kitos politinių kameros, girdedamos trukšmą, taip pat pakelusios protestą. Vienok nežiurint visų protestų, kalejimo tarnai d. Zurzą surisę ir vienmarškinį nežinia kur išsivede. Iki 18.X, neturedami jokių žinių apie d. Zurzos likimą, politiniai kaliniai socialdemokratai reikalavo per kalejimo administraciją, kad atvyktų Valstybes gynejas ir dalyką isaiškintų, bet valstybes gynejui neatvykus, 40 politinių kalinių paskelbe badavimą. Paskelbus badavimą, kalejimo administracija ateme iš badaujančių šienikus, antklodes ir uždraude

pasivaikščiojimą. Šiandien (23.X) jau penkta badavimo diena bet valstybes gynejas neateina. Turint galvoj, kad kaliniai labai blogai buvo maitinami, jau šeštoj badavimo dienoj 23 badaujantį visai nusilpnejo, o ir likusiems gręsia bado mirtis, nes Valstybes gynejas, matomai susitaręs su kalejimo administracija, tyčia neateina.

Valstybes gynejui, politiniai kaliniai nori patiekti sekančius reikalavimus:

1) Grąžint į kamerą, arba pranešt kur randasi d-gas Zurza.

2) Patraukti atsakomyben valdininką-žverį, kuris jau nekartą nakties metų yra musęs kalinius, apart kitų sumuše ir tulą sergančią moteriškę.

3) Patikrinti ramumą suimtiesiems bent nors nakties metu.

4) Sumoketi už suplešytus, d-gą Bitėną mušant, jo rubus.

5) Nuimti, nežinia už ką uždetą badaujaniems, karcerio padeties bausmę.

Latvijos s. d. padarė žyglus, badaujancių Kauno s. d. kalėjimo politinių kalinių likimui palengvinti.

Pažymetina, kad esantį Kauno s. d kalejime komunistai prie kovos su kalejimo administracijos žiaurumais, neprisidejo.

Kam čia meluoti.

Lietuvos fašistai Vilniuje leidžia savo laikrastį „Vytis". Paskutiniame n-ry „Vytis" pranesa, kad Pleckaitis ir Paplauskas, veda derybas su komunistais del bendro fronto, bet, girdi, prie susitarimo negalį prieiti. Fašistų laikraštis „Vytis" net nurodo kada ir per ką derybos vestos ir kur jos buvo.

Niekuomet, nei su jokiu komunistu agentu, ne tik Marcinkonyse, bet nei jokioje kitoje vietoje Pleckaitis ir Paplauskas jokių derybų nera vedę. „Vytis" kaip paprastai meluoja.

Ir jokių derybų tarp Plečkaičio, Paplausko ir komunistu negali buti, nes fašistine „Vytis" komunistams yra artymesne, ne kaip musų laikraštis „Pirmyn", Voldemaras ir jo valdžia Kapsukui ir Angarieciui yra tinkamesne ne kaip socialdemokratine. Todel šiuo momentu komunistų bendras frontas yra ir eina ne su socialistine emigiacija, bet su reakcine Smetonos—Voldemaro—Plechaviciaus valdžią. Kas skaito komunistų „Balsą" ir kitą jų spaudą, kas girdi komunistų agentų agitaciją prieš socialdemokratus, tas turi suprasti, kad komunistų frontas šiandien už Voldemarą ir prieš jo priešininkus. Kas pries Voldemarą, tas komunistų priešas. Todel jokio bendro fronto tarp Kapsuko ir emigrantų negali buti.

V—nis.

Iš gelžkeliečių gyvenimo.

Visiems jau žinoma kodel Virbalio stoty buvo areštuoti gelžkelieciai-palydovai Kereiša Juozas ir Antanas ir Alekna. Šiuos gelžkeliečius arestavus prasidejo rungtynes kandidatų, norinčių užimti arestuotųjų vietas. Virbalio depo viršininkas inž. Kripas buvo atostogose, jo pareigas ejo padejejas Visgirdas, žinomas latras, Visgirdas praneše Virbalio staties technikos agentui Brokertui (žvalgybininkui), kad iš norinčių užimti tas vietos reikia pareikalauti pinigų ir kuris daugiau duos, tas bus paskirtas. Žvalgyba iš savo puses rekomendavo Zubricką Antaną ir jis buvo paskirtas, antras — Liaudinskas dave Brokertui 200 litų ir taip pat buvo paskirtas Sugrižęs iš atostogų inž. Kripas, su tokiais paskyrimais nesutiko, sakydamas, kad pirmeinybę turi senieji tarnautojai ir žvalgybos rekomenduotojį Zubricką atleido nuo palydovo pareigų, paskirdamas kitą. Liaudininkas gi pasiliko. Bet technikos agentas Brokertas, matydamas, kad truputi pasipigino, pareikalavo iš Liaudinsko dar šimtą litų už suteiktą paskyrimą. O kuomet Liaudinskos 100 litų atsisake Brokertui duoti, Brokertas su žvalgybininku Zubricku, nuvyko pas gelžkelio policijos v-ką Neimaną į įskunde Liaudinskį, kad jis esąs komunistas ir važinedamas palydovu galįs pakenkti valstybei. Polic. v-kas Neimanas, tuojau praneše depo v-kui Kripui, kad Liaudinskas, kaipo „kenksmingas valstybei" turi buti atleistas nuo palydovo pareigų, kas žinoma ir buvo padaryta. Liaudinskas kreipesi į depo viršininką inž. Kripą, kuris paaiškino, kad pol. V-kas Neimanas nesutinkąs palikti Liaudinsko palydovo pareigose. Tuomet Liaudinskas kreipesi pas technikos agentą Brokertą, bet pastarasis pareikalavo dar 200 litų, tai busia „viskas tvarkoj". O kadangi Liaudinskas daugiau pinigų neturejo, tai taip ir liko nuimtas nuo palydovo pareigų. Brokertos paimtųjų iš Liaudinsko 200 litų jam negrąžino. *J. D.*

Vieton Daukanto—Birmontas.

Iš patikimu šaltinių mums praneša, kad didžiausis juodašimtis ir sukčius generolas Daukantas, dabartinis Krašto Apsaugos ministeris, išvažiavo į užsienį užpirkimui karo reikmenų. Sugrįžęs iš užsienio, ministeriu nebebusiąs. Jo vieton minimas pulk. Birmontas.

Ž.

Ryga. Žinomas provokatorius Pr. Vikonis, noredamas kaip nors pataisyti savo markę pradejo visiems girtis, kad Lietuvos žvalgyba, jį budriai sekanti ir net specialiai tam tikslui atsiuntusi iš Šiaulių mokytoją Ciucelį. Bet rygiečiai dažnai matydami juos abu draugeje, studentų valgykloj ir ant bulvarų, nesupranta, katras katrą jie seka. Spejama, kad greičiausia Vikonis seka Čiucelį, nes Vikonį rygieciai yra pastebeję atsilankant Lietuvos atstovyben su pranešimais.

Ženge.

Mums rašo:

Ponai neva Lietuvos komunistai savo „Balse" nuolat šaukia, — socialdemokratai šiokie s-tai tokie, bet tuo dar nesitenkina. Jų eitika leidžia jiems koneveikti ir atskirus asmenis skaudžiai nukentejusius nuo fašistu.

Štai „Balsas" Nr. 19, visai nesidrovedamas apšaukia judošiais raseiniškes, bylos dalyvius. Mat kai kurie darbininkai kliuvę į fašistines žvalgybos nagus ir žinoma nežmoniškai kankinami dave nepadorius parodymus. Girti už tai ju as nemanau, bet apšaukineti judošiais— butų perdaug!

Ką gi kaimo proletaras, kankinamas virš jo jegų— nedyvai, kad gali biski ir sugriešyti. Aš pats nuo tų proletarų parodymu valgiau fasistines „sanatorijos" duoną daugiau 13 men. bet jiems atleidžių, nes tai nebuvo jų bloga valia duoti parodymai, o kankinimo išdava. Galima kaltinti Z. Petrauskaitę ir Pacilauską, jie iš tikro judosiškai pasielge.

Be to, tas pats „Balsas" šaukia, kad socialdemokratai slepia judošius. Na, gerb. ponai čia tai jau jus stačiai meluojate. Socialdemokratai kaip tik judošius dešifruoja. Paimkime, kad ir tikį dalyką. Gavę kalejime

kalt. aktus s. d. visuomet ir visiems parodo juos, o komunistai priešingai, jiems načalstvos įsakyta kalt. aktų niekam nerodyti. O nerodo stai del ko. Koks tai vaikezas 1 d. gegužes, Kaune, buvo nusitveręs už kom. veliavos. Kuomet jį sueme, tai jis laike tardymo pasake kad, tatai jis padaręs už 50 lt. Komunistai jį visomis keturiomis gina. Arba vel. Šiaulių kalejime į musų 42 kam. įmete tulą Giršovičų is Varnių. Kaltina jį esant kom. kurijeriu. Mums kameros obivateliams, žinoma, kad jis žvalgybai sakosi daręs tatai už pinigus!

Štai jums ir komunistai. Socialdemokratai jeigu žiauriai ir nepasmerkia suklupusio darbininko, tai komunistai visais būdais slepia ir užstoja tikrus juodošius.

Nors mes, socialdemokratai, ir skaitome komunistus darbininkų judejimo judošiais, bet nieku budu nesakome to apie darbininkijos dalį, einančia kai kur dar su komunistais. Štai musų mastas! O jusų, ponai komunistai?

A. Špukas.

Vilniaus krašto lietuviškai visuomenei.

Smetonines valdžios snipai per visą laiką varo slyksčią melu ir provokacija pagrįstą propagandą pries Lietuvos politinius emigrantus Vilniaus kraste. Pastaruoju laiku, matomai artejant Karaliauciaus deryboms, tasai šlykstus darbas dar smarkiau varomas. Įvairiems slykštiems prasimanymams maloniai suteikiama vietos Vilniaus krasto juodašimtiskuose laikraščiuose („Życie Ludu", „Kelias", „Vytis"), kartais gi mieliai patalpina vieną kitą smeižtą ir, skaitantis savę pažangiu „Vilniaus Aidas" (118 Nr).

Apie polit. emigr. šnekama ir rašoma tokie dalykai:

1. Lietuvos politiniai emigrantai, ruosiasi pulti Lietuvą su lenkų kariuomenes pagalba.
2. Tarnauja lenku žvalgyboje („Kelias" 36, 39 Nr).
3. Organizuoja Vilniaus krašte ginkluotus būrius („emigrantų partija" „V. Aidas" 118 Nr).
4. Veda derybas su Komunistų partija („Vytis" 16 Nr) ir panasiai.

Kai kur provokatoriai lankosi į lietuviškus sodžius ir užrašineja į „emigrantų kariuomenę". Ta provokacija taip gudriai vedama, kad į emigrantų komitetą Vilniuje atsilanko buriai lietuvių jaunuolių su tikslu „pastoti į emigrantų kariuomene".

Lietuvos Socialdemokratų Organizacijos Užsieny Vykdomasai Komitetas, prieš panašius prasimanymus ir provokacijas griežtai protestuoja ir pakartotinai pareiskia: 1) polit. emigracija kovoja ne prieš Lietuvą, bet prieš smetoninkų diktatūrą ir tą daro kartu su visa Lietuvos liaudimi, nereikalaudama jokių svetimų ginkluotų pajegų; 2) jokių ginkluotų burių užsieny neorganizuoja; 3) neturi nieko bendro nei su lenkų žvalgyba nei su komunistais.

Mums yra aišku, kad tas viskas daroma Lietuvos demokratijos priešų, tikslu kompromituoti priešfašistinį polit. emigracijos veikimą ir sudaryti sąlygas (derybos su komunistais, ginkluotų burių organizavimas) ištremimui emigrantų iš Lenkijos ar bent iš Vilniaus krašto.

Kreipdami į tai Vilnijos lietuviškos visuomenes dėmesį, prašome visokius, kalbančius emigrantų vardu, „emigrantų kariuomenes", „ginkluotų burių" ir kit. agentus varyti lauk, nes tai nera jokie emigrantai, bet šnipai ir provokatoriai.

Del kai kurių šmeižtų K-tas reaguos teismo keliu.

Lietuvos Socialdemokratų Užsienio Organizacijos Vykdomojo Komiteto

Pirmininkas (—) *Juozas Paplauskas.*

Už Sekretorių (—) *Pranas Budavas.*

Vilnius, 1928 m., Spalio men. 25 d.

Nauji raštai.

„Banga" Nr. 1. Socialdemokratines emigracijos, Gardino grupes leidinys. Turinys: Budek liaudiel Rudens naktį (eiles). Badas (eilės). Rudens vejams. Tu pats žinai (eiles) Literatūros keliais. Gyvent ar mirt! Revoliucijos skersgatvy. Kaip buvo svenčiamos Gardine Taurages sukilimo metines sukaktuves. Darbininkų streikas. Spaudos apžvalga. Galvosukiai.

Kaip matyti iš paduoto turinio, laikrastys įvairus ir gana įdomus, „Banga" skiriama jaunosioms revoliucinėms plunksnos jegoms pasireikšti ir žada eiti kas dvi savaiti.

Jaunajam kovos draugui linkėjame geriausios klotіes. *A. B.*

Prisiųsta paminėti.

Kariai, rykiuokime eiles prieš smurtininkus! Paraše *Senas Karys. Respublikos Gynėjų Sąjungos leidinys* 1928 m.

Turinys: I. Musų dienų kariuomene. II. Fašistų perversmas. III. Kame fašistų stiprumas. IV. Kame fašistų silpnumas. V. Kas daryti?

Knygutej 16 puslapių, labai vaizdžiai nupiešta musų kariuomenes padetis, fašistų joj įsigalėjimas ir nurodyta keliai, kuriais galima iš fašistines vergijos pasiliuosuoti.

Patartina kiekvienam Lietuvos kariui tą knygutę įsigyti ir perskaityti. *A. B.*

Nuo Administracijos.

1) Visų g. g. prenumeratorių ir atskirų nemerių pardavinetojų prašoma iki 15 d. lapkričio atsilyginti už laikraštį „Pirmyn" ir Liaudies Bibliotekos leidinius.

2) Laikraštys „Pirmyn" ir Liaudies Bibliotekos leidiniai gaunami:

a) *Lietuvoj*, pas visus platintojus.

b) *Latvijoj*, „Letes" gelžk. stocių kioskose — Rigas galvena st., Jelgavas, Auces, Liepajas ir Meltenes stotyse.

c) *Vilniuje*, 1) Šlapelienes knygyne, Dominikańska 13. 2) Ul. Zamkowa Nr. 5, kioskoj. 3) Ul. Ad. Mickiewicza Nr. 4, kioskoj.

d) *Amerikoj*, „Keleivio" Redakcijoj.

Administracija.

Ats. Redaktorius ir leidejas: Stasys Dainauskas. „ZORZA" Spaustuvė Vilniuje.